

Har vi funksjonelle og framtidsrettede kulturarenaer?

Norsk kulturforum hadde i starten av juni fagseminar, landsmøte og landskonferanse i det nye kulturhuset på Hamar. Funksjonelle og framtidsrettede kulturarenaer var et av hovedtemaene som ble tatt opp.

*Tekst og foto: Ingvild Festervoll Melien
Juni 2014*

Rom for kultur

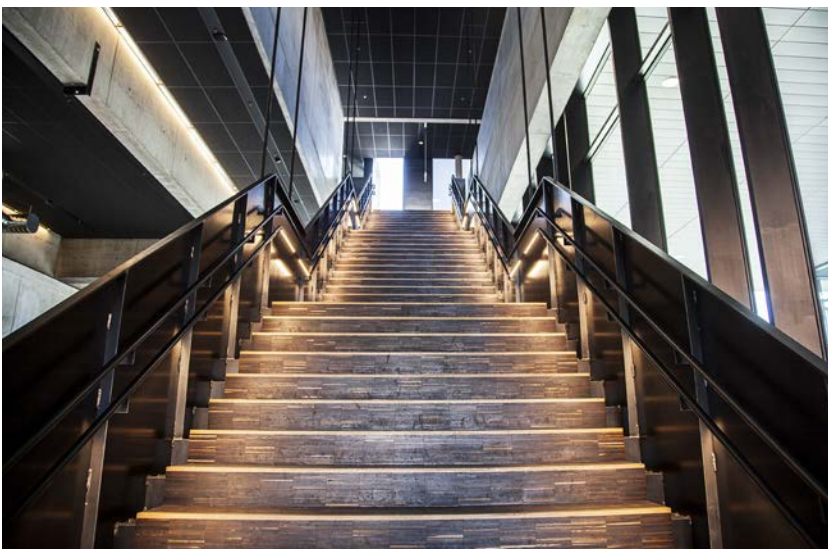
I det siste har debatten omkring kulturhus gått sin gang i media. Noen er for, andre er mot. De fleste er enige om at man ikke kan bygge et nytt kulturhus i hver kommune. Samtidig må man likevel se viktigheten av å ha gode arenaer som er tilrettelagt for den enkelte kulturaktivitet. Her har man fortsatt en lang vei å gå.

Troms fylkeskommune har det siste året gjennomført en kartlegging av kulturarenaer i fylket, gjennom prosjektet "Rom for kultur". Som eneste fylke i landet som har gjennomført en slik type kartlegging, er Troms et foregangsområde for andre fylker. Fylkeskommunen har kartlagt over 500 arenaer, befart 100 steder og snakket med over 300 frivillige, profesjonelle, politikere og kulturansatte. Målsettingen er å få flere funksjonelle og framtidsrettede kulturarenaer i Troms, øke det faglige kunnskapsnivået omkring kulturarenafeltet, øke antall arenaer både for de profesjonelle, de frivillige og de offentlige aktørene, samt få mer samhandling mellom aktørene som bruker slike arenaer.

- I Troms er det ikke befolkningsgrunnlag nok til bygging av flere store kulturhus uten først å vurdere mulighetene i de arenaene som allerede finnes. Dette gjelder også for store deler av landet. Dermed blir det viktig å ivareta og utvikle de lokale arenaene. Vi som fylkeskommune må legge tilrette for dette, sier Anne-Mette Sætra, prosjektleder for "Rom for kultur". Hun understreker likevel at den lokale drivkraften er fundamentet for å få til en god utvikling på feltet.

Gjennom prosjektet har de sett på hvordan gamle samfunnshus i alle former kan bli til funksjonelle kulturhus med egnede rom. De har også sett på hvordan bruken av gamle bygg kan bli vellykket til ulike kulturformål, om sambruk og gjenbruk fungerer, hvordan kravene til scene og sikkerhet ivaretas, samt hvordan kommunen legger til rette for kulturutvikling. Prosjektet har tre hovedfaser der første fase allerede er gjennomført gjennom befaring, møter og kartlegging av arenaene i hele Troms fylke. Fase to går på kompetanseutvikling, hvor man ønsker økt samarbeid mellom de ulike aktørene lokalt, samt hvordan man gjennom sterkere nettverk til fagkompetansen i regionen kan få til en kompetanseutvikling. Den siste fasen er konkrete forprosjekter, både lokalt og regionalt, med utvikling av strategier og planer, oppgradering og bredere og bedre bruk av arenaene.

Troms fylke har som visjon at alle skal ha tilgang på gode kulturopplevelser av høy kvalitet der de bor. Til dette må kulturlivet ha gode og egnede fysiske rom for å kunne utfolde seg og vokse.

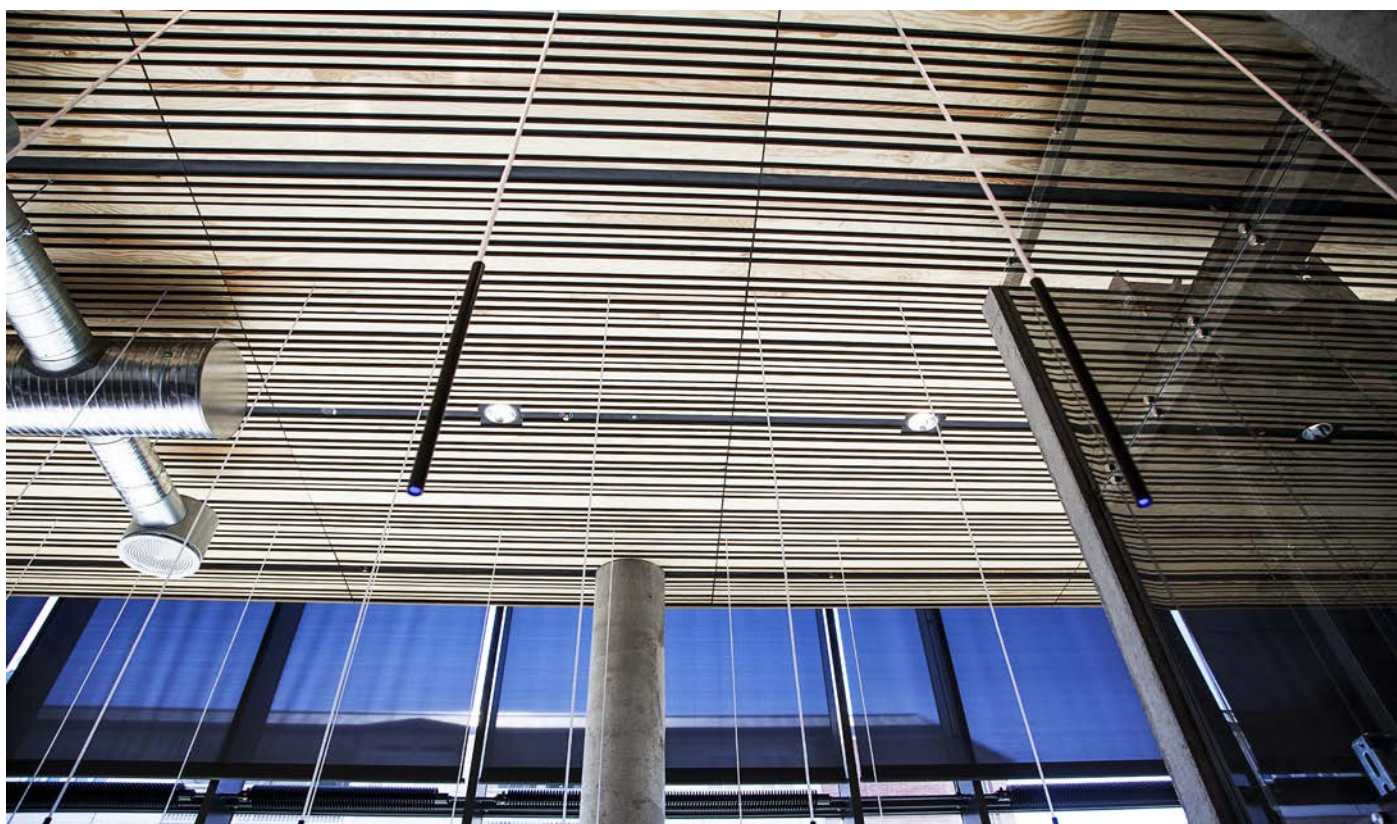

Rom for kultur: T.v: bilde fra det nye kulturhuset på Hamar. T.h: Anne-Mette Sætra snakker om Troms sin kartlegging av kulturarenaer.

Behov for register

Rune Håndlykken, rådgiver for kulturbygg med hele landet som arbeidsfelt, applauderer Troms fylkeskommune sitt arbeid. Han sier at kunnskap er viktig for å kunne fordele midlene, og etterlyser samtidig et tilsvarende register for kulturbygg som det finnes for idrettsanlegg. I debatten omkring kulturhus påpeker Håndlykken at idrettsanlegg har hatt 3,5 ganger så stor investering som kulturbygg de siste seks årene, basert på statistikk lagt frem av NRK P2.

I april kom ny norsk standard for akustiske kriterier for rom og lokaler til musikkutøvelse (NS 8178) utarbeidet av en bredt sammensatt arbeidsgruppe. Norsk Musikkråd og Musikkens studieforbund har hatt en sentral rolle i dette arbeidet både før og i selve prosessen. Dette er den første helhetlige standarden som både tar for seg romhøyde, romvolum og geometri. Norsk Musikkråd har målt akustikk i over 300 lokaler landet rundt og funnet at 85 prosent av disse ikke er egnet til det de brukes til.

Egnede lokaler: I Hamar kulturhus er alle rom og lokaler godt egnet til det formål de er bygget for.

Daglig leder i Akershus musikkråd, Jon G. Olsen, sier at akustikk er det eneste området på kultursiden der det ikke har vært noe forbedring på mange år. Han etterlyser, i likhet med Rune Håndlykken, også et register for kulturarenaer. Gode arenaer er viktige både for den enkelte aktivitet, men også for lokalsamfunnet, ettersom det er her nye medlemmer ofte rekrutteres, samtidig som kulturlivet gir noe tilbake til samfunnet.

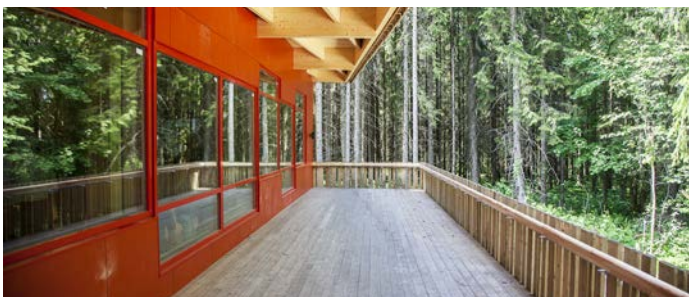
Både Håndlykken og Olsen får støtte av Musikkutstysordningen som mener at de fleste kommuner i landet fortsatt har mangel på gode øvingsfasiliteter. Musikkutstysordningen, som er en nasjonal tilskuddsordning, gir tilskudd til blant annet musikkbinger, øvingsrom og akustiske tilpasninger i et lokale. Mange kommuner synes det er dyrt å bygge øvingsrom, derfor kommer organisasjoner som Musikkutstysordningen på banen for å hjelpe, veilede og legge til rette. Engerutvalget presiserer også dette i sin rapport, Kulturutredningen 2014, der det står at et lokalt kulturløft krever gode øvingslokaler. Musikkutstysordningen har hittil utplassert 170 musikkbinger rundt om i landet.

Realitet

I følge tall fra statistisk sentralbyrå er det å spille et instrument den aktiviteten flest utøver i Norge, dermed er det også viktig at lokalene holder den standarden som trengs. Realiteten er ofte en annen, med omflakkende tilværelse der gymsaler, klasserom, bomberom eller gangen blir brukt som øvingsrom. I kulturskolen er dette ofte hverdagen.

Kulturskolen er et lovpålagt tilbud i alle kommuner. Med dette følger også ansvaret for gode arbeidsvilkår både for ansatte og elever. Kommunen har ansvar for at kulturskolen har egnede lokaler tilpasset den undervisningen som tilbys. Når det gjelder fritidskulturlivet skal de kunne disponere kommunale undervisningslokaler vederlagsfritt til voksenopplæring.

Det finnes mange aktivitetslokaler rundt om i Norge som er med på å skape et mangfold av kulturarenaer. De ulike bygde- eller ungdomshusene er med på å bygge identiteten omkring egen bygd, noe som er svært viktig både for kulturen og lokalsamfunnet som sådan. Det at huset har en historie og en identitet er viktig for kulturutviklingen. Endre Kleiveland, styreleder i Noregs Ungdomslag sier at de store kulturhusene er et fantastisk tilskudd, men at man også trenger de små husene, arenaene og miljøene parallelt for å utvikle kulturen.

Nye hus: T.v: det nye Prøysenhuset skal stå klart 23.juli, på Prøysens bursdag. T.h: kulturhuset på Hamar brukes flittig av befolkningen.

Hamar kulturhus har vært frontet i media, både av motstandere og forkjempere i kulturhusdebatten. Huset holder høy teknisk standard og oppfylder alle krav både når det gjelder akustikk og øvingslokaler. Huset har brakt hele innlandet mer sammen og skaper en naturlig møteplass i byen på tvers av alder, bakgrunn og interesser. Medvirkning fra innbyggerne har hatt en sentral plass i byggeprosessen og folk både bruker og føler eierskap til huset.

Hamar kulturhus blir sett på som et kraftsenter for kultur og opplevelse og har ført til at Hamar har flere besøkende. Kommunen presiserer at det ikke er et framføringssted, men et hus som skaper aktivitet hele dagen. Husets utfordringer fremover blir drift, husets profil og hvilke forventninger kulturlivet for øvrig har. Samtidig bygges det et Prøysenhus i Ringsaker, bare noen kilometer unna. Alf Prøysen hadde blitt 100 år i år og hedres gjennom eget brukshus plassert ved siden av hans egen fødeplass. Senteret vil jobbe med å minne, hedre og aktualisere den folkekjære forfatteren. De to husene har ulike funksjoner og egner seg godt til sine formål. Begge er gode eksempler på framtidsrettede og funksjonelle kulturarenaer.

På samme måte som i Troms og Hedmark finnes det kulturarenaer i både ny og gammel form over hele landet. Utfordringen for alle er å kunne bruke tilgjengelige hus til det de egner seg best for, enten det er teaterøvelse, lager, korpskonsert, profesjonelle danseforestillinger eller kulturskole og voksenopplæring. Under Norsk kulturforum sin samling på Hamar nevnte mange behovet for kartlegging, og flere etterlyste midler til rehabilitering og ombygging av kulturarenaer. Alle var enige om at det er langt igjen til vi har egnede lokaler for kulturlivets reelle behov.